

saját internacionalizmusát akarná nemzetközi hatalommá tenni. De a magyar katolicizmus nagyon okosan tenné, ha harci erejét azon mozgalmak ellen vetné latba, melyek a magyar körökben már a hitlerizmus szellemét jelentik. Ezt olvassuk Lendvai füzetében: „Micsoda elintézése a zsidókérdésnek az, ha valahol nyomban utána keresztényüldözést kezdenek, a saját fajtájukat marcangolják s a Krisztustagadás most már a diadalmas horogkeresztrel jár és uralkodik?” Bizony ez nem elintézés, de mit gondol Lendvai István: lehet-e egy felekezethöz vagy világnézeti irányzatnak vagy pártnak a dolgát úgy „elintézni”, hogy azt a nagy közösség meg ne érezze? Nálunk is hiába török a fejüket egy jó kis testhez álló antiszemitizmuson, mert amit sikerült e részben megteremtteni, az nemcsak arra volt jó, hogy kevesebb zsidó menjen a főiskolára, de arra is, hogy a magyar parasztok kevésbé kapjanak földet és annál nagyobb özőnléssel siessenek a koplalók szektáiba. Ez az a más kérdés, melyről hallgat Lendvai kis füzete.

Tartunk tőle, hogy a népet *Grieger Miklós: Népkirályság vagy diktatura?* című füzete sem fogja jobban meggyőzni, mint az első füzet. Idestova 20 éve élünk interregnumban és még senkinek eszébe nem jutott megkérdezni a népet: *a népkirályság jobb-e vagy a diktatura?* A földkérdés és a megélhetés problémája biztosan nagyon érdekelné a népet, de erre nézve senki sem kíváncsi a véleményére. Griegernek alighanem magánvéleménye az, hogy ez a mai Magyarország legégetőbb kérdése, hogy népünk türelmetlenül várja a pillanatot, mikor a magyar élet újból megkapja koronás fényét, védelmét és dicsőségét a koronás királyban. Abban is alighanem téved, hogy a Dunavölgye kérdését csak a királykérdéssel együtt lehet megnyugtatóan megoldani, — holott a régi statusquo fenntartását éppen a Monarchia mentalitása és ismert politikája tette lehetetlenné. Jellemzőek G. érvelései: az eddigi trónfosztások után is újra a Habsburgok uralkodtak s hogy a Deák Ferenc-féle kiegyezés nemcsak a 48-as törvények jogfolytonosságát, de a Habsburg uralom jogfolytonosságát is jelentette. No és hogy a királyok általában nem bántják a vallást, nem bántják a parlamentet, biztosítják a nemzet függetlenségét, — ami nálunk minden panasz ellenére még a Habsburgok alatt is biztosítva volt — és végül mintegy utópiát vetíti fel azt a népkirályságot, mely — természetesen a Habsburgok alatt — minden sebünket begyógyítja s még gazdasági kérdéseinket is rendezi, holott a diktatura nem csodabalzsam s bántja a vallást, a szabadságot, stb. Hát a diktatura nem csodabalzsam, az tény, de viszont azok a hatalmas faktorok, kik ma a legitimista mozgalmat irányítják — s akik közt tudvalevően százezer holdasok is szép számmal foglalnak helyet — miért nem rendezik a szociális kérdéseket, miért nem csinálják meg a földreformot s miért nem teremtenek olyan gazdasági állapotot, „amelyben a keresztény igazság érvényesül mindenki javára?” A mesebeli demokratikus királyra várnak, hogy az kényszerítse őket szociális kötelességeikre? (*Kónya Géza*)

NINCS FÉRFI. Mándi Teréz könyve* csak első odanézésre novellák gyűjteménye, mert alaposabban szemügyrevéve minden vonatkozásában, így műfajilag is, jellegzetesen *válság*-könyv. A plakát-cím tehát ne tévesszen meg senkit s a kötet első írása sem, mert a könyv címe a többi irás címével s hozzátartozó tartalmakkal együtt csupán irodalmi lere-

* Mándi Teréz: *Nincs férfi*, Selectio Könyvkiadóvállalat kiadása, Budapest, 1937.

gálása egy belső vívódásnak, válságnak. Ennek a válságnak meglehetősen széles a medre: a tartalmakról átcsap a formára, vagy legalábbis: ez a válság oly mély a tartalmakban, hogy a formát is szétöri. Novel-laknak bizony semmiesetre sem nevezhetők ezek az írások. Első alaköltései ezek valamely erősen intellektuális elgondolásnak s ezért a könyv természetét elsősorban a felvetett gondolatok jellege s nem az irodalmi lerögzítés minősége adja. Erre az utóbbira szerző láthatólag nem is törekszik. Megelégszik a már-már a zsurnalizmus határán járó leegyszerűsített elmondással, visszaadással. Formálás, megmunkálás, jelenítés szinte távoleső igények tőle. „Mondd el frissen, amit közölni akarsz“ — vallja mintegy s tényleg csak elmondja mindazt, ami az elképzelésében forr. Viszont mondanivalója bőviben. Milyen mondanivalók? Válság-tézisek. A *Nincs férfi*-ben napjaink elveszett nőiessége: a *Világmegváltó a kávéházban* az emberi összeférhetlenség; a *Sziget*-ben az emberi magábfeledkezés; az *Idegen város*-ban a mindenütt egyformán boldogtalan az ember, stb. meggondolása körül kereskedik, bizonykodik Mándi, aki bevallása szerint „hosszú tévelygés után“ megérkezett „önmagához“ s most az „alkotó munka“ örömebe feledkezve tárja elénk intellektuális problémáit. A problémákat meg is kapjuk. A kötetben uralkodik a mondanivaló. A megírás, a jellemzés egyenesen mellékes. A szereplők legfőbb nevek, a helyzetek megnevezések, a konfliktusok, intellektuális tézisek — eleve eldöntött — szembeállítás. Az „alkotó“ munkát szinte teljességgel nélkülözzük. Nagyon erős és egyben nagyon gyöngye ez a kötet. Meggondolkozató ereje igen felfokozott, de szép-sugalmazása nulla. Semmiképpen sem művészi. Se megindítani, se meghatni nem tud. Avagy csak meggyőzni akar? Ekkor azonban megnő az igényünk a mondanivalóival szemben s ha azt állítja — s ez minden írása sodra —, hogy a világ nincs rendben, akkor a választát is keressük. Ezek a válaszok azonban hiányzanak s így meggyőzése is fogyatékos, csupán a válságot tükrözi. Ugy a szerző válságát, mint egy műfajét, illetve egy műfaj-hiány érzésre érkező kísérleti műfaj válságát. A novella már régebben elhanyagolt irodalmunkban. Alig páran művelik, azok is hagyományos tartalmakkal hagyományos keretek közt. Aki napjaink, a mi mindennapjaink novellaigényét próbálják kielégíteni, legtöbbször ugyanilyen válságtípusba lyukadnak ki, mint Mándi. Elintellektuálizálják e műfajt; esszék, traktátusok s más határnűfajok irányába tolják. Mándi „novellái“ is inkább elmefuttatások könnyed feloldásaiként hatnak, mint kompozícióknak. Sőt, — kompozíció igénye mintha nem is volna szerzőnek...

Mindenesetre nagyon jellemző kötet. A szerző erős intellektus, ám igénytelen alkotó. Mindenütt érezzük a fejét, kedélyéből azonban már csak annyi jut az írásaiba, amennyi minden intellektualizmussal szükségszerűen együttjár: némi irónia. Mondanivalói miatt azért feltétlenül sajátos a helye a mai magyar nőírók között... (G. G.)

K O R U N K H I R E I

Legközelebbi számunk, a július-augusztusi nyári kettős szám, mint minden évben, úgy az idén is *július hó 10.-én* jelenik meg.

Juniusban jelenik meg *Fábry Zoltán* új könyve *FEGYVER ÉS VITÉZ ELLEN* címen. Megrendelések a szerző címére: Stos (via Kosice) küldendők.